

# De vrijwilligerswet ...

## Eindelijk een volwaardig juridisch statuut

Op initiatief van de Vlaamse Sportfederatie vzw werd de brochure “Rechten ... en plichten van de sportvrijwilliger” samengesteld. In deze brochure wordt de nieuwe wet grondig onder de loep genomen. Aan de hand van diverse praktijkvoorbeelden wordt de theorie getoetst aan de praktijk. Op [www.fros.be/info\\_email.shtml](http://www.fros.be/info_email.shtml) kan je deze brochure in digitale versie aanvragen.

In dit artikel overlopen we bondig de belangrijkste punten uit deze wet.

### Toepassingsgebied

De wet betreffende de rechten van de vrijwilliger is van toepassing op alle vrijwilligerswerk (zoals omschreven in de definitie) in België en buiten België op voorwaarde dat de zetel van de organisatie in België is gevestigd.

Vrijwilligerswerk wordt gedefinieerd aan de hand van de volgende drie elementen;

- onbezoldigde en onverplichte activiteit
- de vrijwilliger als natuurlijke persoon
- de organisatie die werkt met vrijwilligers. Onder de term organisatie dient te worden verstaan iedere feitelijke vereniging of private of publieke rechtspersoon zonder winstoogmerk die werkt met vrijwilligers.

### Informatieplicht

De oorspronkelijke tekst verplichtte de organisatie tot het opstellen van een organisatienota, die naargelang de organisatorische context, al dan niet ondertekend diende te worden.

De organisatienota ruimt plaats voor de informatieplicht. Het staat elke organisatie vrij hoe ze de informatieplicht voltrekt. De organisatie informeert de vrijwilliger over :

1. haar sociale (of onbaatzuchtige) doelstelling en het juridisch statuut van de organisatie
2. indien feitelijke vereniging ook informeren over de identiteit van de verantwoordelijke(n)
3. over het feit dat de organisatie een verzekeringspolis, m.b.t. de BA van de organisatie inzake de risico's bij het vrijwilligerswerk heeft gesloten
4. over eventuele bijkomende verzekeringen die de organisatie ten behoeve van de vrijwilligers sloot. Bvb. Lichamelijke ongevallenverzekering, rechtsbijstand, omnium auto, ...
5. over het feit of de organisatie al dan niet een kostenvergoeding zal uitbetalen
6. indien er een vergoeding wordt voorzien, volgens welk systeem (forfaitair of reëel) en in welke gevallen
7. over het feit dat er een geheimhoudingsplicht op de vrijwilliger rust (artikel 458 Strafwetboek)
8. de organisatie moet de geheimhoudingsplicht niet meer letterlijk citeren (vermits niet meer schriftelijk) maar de vrijwilliger moet wel weten dat hij zich 'discreet' moet opstellen (en de geheimhoudingsplicht moet naleven).

Tot slot nog dit : de bewijslast ligt bij de organisatie. Zij zal moeten kunnen bewijzen dat ze de informatieplicht naar behoren heeft nageleefd.

### **Aansprakelijkheidsregeling (artikel 5)**

De aansprakelijkheidsregeling in de wet legt de burgerlijke aansprakelijkheid bij de organisatie. De vrijwilliger is “immuun” (kan niet persoonlijk burgerrechtelijk aansprakelijk gesteld worden) voor de schade die hij veroorzaakt tijdens het verrichten van het vrijwilligerswerk. De schadelijder zal zich moeten wenden tot de organisatie.

De immuniteit van de vrijwilliger kan worden opgeheven in volgende gevallen :

1. lichte repetitieve fout
2. zware of grove fout
3. bedrog

In het verhaal van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid zijn er twee stelregels :

1. er zijn steeds “derden” in het spel
2. er moet altijd een verband zijn tussen fout en schade (het oorzakelijke verband)

Dit betekent dat de schade die de vrijwilliger aan zichzelf veroorzaakt, buiten deze regeling valt.

De organisatie die onder het volledige toepassingsgebied van de wet valt, mag van deze aansprakelijkheidsregeling niet afwijken (vb. laat ons kosten sparen en een akkoord maken met de vrijwilligers dat ze zichzelf verzekeren : mag niet...).

### **Verzekeringsplicht (artikel 6)**

De wet legt een verzekeringsplicht op wat betreft de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de organisatie om de risico's met betrekking tot het vrijwilligerswerk te dekken. De verzekeringsplicht geldt voor de buitencontractuele burgerrechtelijke aansprakelijkheid. Dat is een vaak voorkomende BA, maar zeker niet de enige in het vrijwilligerswerk. Check na of de organisatie geen behoefte heeft aan bijkomende verzekeringsbescherming.

### **Aanpassing familiale polis**

Er zal een bepaling in de BA polis privé-leven gezet worden dat vrijwilligerswerk steeds geacht wordt deel uit te maken van het privé leven van de persoon in kwestie. Dat kan geschillen vermijden, indien de vrijwilliger geen bescherming geniet wat betreft de BA omdat hij in een organisatie(\*) actief is die niet onder toepassing van artikel 5 en 6 valt, zal de verzekeringsmaatschappij geen tussenkomst kunnen weigeren.

(\*) Niet alle feitelijke verenigingen vallen onder de aansprakelijkheidsregeling en de verzekeringsplicht – meer hierover in de brochure. Degenen die hier niet onder vallen moeten de vrijwilligers informeren over het feit dat ze vallen onder het “gemeen recht”, zij kunnen persoonlijk burgerrechtelijk aansprakelijk gesteld worden, bijgevolg is het mogelijk dat zij bij schadegevallen (BA) beroep moeten doen op hun eigen polis BA privé-leven (zogenaamde familiale polis).

**Verzekering tijdens het verrichten van vrijwilligerswerk.** Omdat de vrijwilliger beschermd moet worden tijdens het verrichten van vrijwilligerswerk, zal ook een ingreep gebeuren m.b.t. de BA polis motorrijtuigen. “Tijdens” betekent immers zowel bij het verrichten van de activiteiten als op weg van en naar de activiteiten.

Om hier een verzekeringsbescherming te regelen zal een bepaling worden toegevoegd in de BA polis motorrijtuigen, waardoor de vrijwilliger, ook als die “in opdracht” van het vrijwilligerswerk rijdt (tijdens de activiteit of op weg van en naar), die schade veroorzaakt, beroep kunnen doen op de eigen autoverzekeringpolis (artikel 8 bis).

**Opgelet :** Aangezien een groot aantal aspecten rond aansprakelijkheid en verzekeringen nog verder moet bepaald worden aan de hand van de uitvoeringsbesluiten, treden deze aspecten (artikel 5, 6 en 8bis van de wet) pas op 1 januari 2007 in werking. Dit geeft de organisaties de tijd zich in regel te stellen met de verzekeringsplicht én geeft de beleidsmakers de tijd om de uitvoeringsbesluiten (minimumgarantievoorwaarden), de informatie over deze items (ook via gemeenten en provincies) en de piste van een collectieve polis op federaal niveau verder uit te werken.

### **Arbeidsrecht (artikel 9)**

Bepalingen over het arbeidsrecht vallen onder artikel 9 van de wet.

De eerste paragraaf, die het arbeidsrecht van toepassing maakte voor organisaties waar vrijwilligers “onder gezag” werken, is geschrapt.

Dat betekent dat de huidige praktijk blijft gelden, waardoor de inspectie eventueel mogelijkheid heeft om controles uit te voeren (in geval van klachten). De bedoeling is in elk geval dat de regels soepel worden toegepast.

Wat betreft de regeling voor vreemdelingen en vrijwilligerswerk is tot op heden niets uitgewerkt (artikel 9 § 2). De huidige regeling blijft dus gelden.

### **Kostenvergoedingen.**

De situatie blijft zoals we ze thans kennen. Kostenvergoedingen kunnen volgens twee systemen worden uitbetaald: forfaitaire of reële kosten.

De wet introduceert geen recht op kostenvergoedingen voor de vrijwilligers. De organisatie moet hen er wel vooraf over informeren (zie informatieplicht). Vergoedingen in natura blijven mogelijk.

Let op : een vrijwilliger kan niet én een forfaitaire én een reële kostenvergoeding ontvangen. Zowel vrijwilliger als organisatie moeten de maxima bewaken. Overschrijden van de maxima kan ernstige consequenties hebben!

### **RVA uitkeringsgerechtigden.**

De mensen die een uitkering (zelf al is het gedeeltelijk) van de RVA ontvangen en die vrijwilligerswerk willen doen, moeten dit schriftelijk melden bij de RVA. Nieuw is dat de vrijwilliger meteen van start kan gaan met zijn vrijwilligerswerk (na melding). De RVA heeft

14 dagen de tijd om eventueel een weigering mee te delen. Die weigering kan slechts op bepaalde gronden gebeuren (geen vrijwilligerswerk, vermoeden van misbruik of beschikbaarheid op de arbeidsmarkt in het gedrang).

Bij weigering van de RVA moet de vrijwilliger in kwestie onmiddellijk stoppen met zijn vrijwillige activiteit.

### **Andere uitkeringsgerechtigden**

Huidige regelingen blijven bestaan.

De wet (of beter : de uitvoeringsbesluiten) maakt wel duidelijk dat ook de uitkeringsgerechtigde vrijwilligers een kostenvergoeding mogen ontvangen zonder dat dit een weerslag heeft op de hoogte van de uitkering zelf.

### **Tot slot**

De wet treedt in werking op 1 augustus 2006 met uitzondering van haar artikelen 5, 6 en 8bis. Vanaf deze datum zullen de organisaties die met vrijwilligers werken zich moeten houden aan de voorschriften van de wet.

In de praktijk verandert er dan nog niet bijzonder veel (wél informatieplicht en soepelere procedure RVA-uitkeringsgerechtigden).

De bepalingen rond aansprakelijkheid en verzekeringen treden pas in werking vanaf 1 januari 2007.

### **Aandacht**

De brochure “Rechten ... en plichten van de sportvrijwilliger”,  
werd door VSF vzw in het kader van het VSF PRO-SupPORT project uitgegeven.  
Op [www.fros.be/info\\_email.shtml](http://www.fros.be/info_email.shtml) kan je deze brochure in een digitale versie opvragen.

Bronnen :

“Rechten ... en plichten van de sportvrijwilliger”  
Vlaamse Sportfederatie vzw – versie 1 – 15 juni 2006  
Auteurs : Katrien Van Kets – Geraldine Mattens

Psylos berichten : Jaargang 31 nr. 3/2006, juli, augustus, september.

“Een overzicht van de bepalingen die van kracht worden voor vrijwilligerswerk”.  
Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk vzw (VSVw) – Juni 2006  
[www.vrijwilligerswerk.be](http://www.vrijwilligerswerk.be)